

Sygn. akt: II AKz 118/18

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący-Sędzia: SA Gwidon Jaworski

Protokolant: Bożena Waniek

przy udziale **Prokuratora Prokuratury Rejonowej Katowice-Północ w Katowicach Jolanty Tałaj**

po rozpoznaniu w sprawie **W. K.**

podejrzanego o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i inne

zażalenia obrońcy podejrzanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 11 stycznia 2018 roku, III Kp 506/17

w przedmiocie odmowy wydania listu żelaznego

na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 98 § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i a

1. uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej,
2. odroczyć sporządzenie uzasadnienia postanowienia na czas do 7 dni.

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 14 lutego 2018 roku, sygn. akt II AKz 118/18

Postanowieniem z dnia 11 stycznia 2018 roku, III Kp 506/17, Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej nie uwzględnił wniosku obrońcy i odmówił wydania listu żelaznego wobec podejrzanego W. K..

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł obrońca podejrzanego i zarzucił mu obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 281 k.p.k., polegającą na przyjęciu, że niemożliwe jest wydanie listu żelaznego w stosunku do podejrzanego, wobec którego wydano postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, bez uchylecia postanowienia o zastosowaniu izolacyjnego środka zapobiegawczego, a tym samym nie wziął pod uwagę całokształtu okoliczności sprawy i nie dokonał wyboru pomiędzy konkurencyjnymi ze sobą środkami.

W oparciu o powyższe obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i wydanie wobec podejrzanego listu żelaznego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie obrońcy podejrzanego okazało się zasadne o tyle, że doprowadziło do uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Na wstępie przypomnieć należy, iż postanowieniem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 16 października 2014 roku, sygn. akt III Kp 631/14, zastosowano wobec podejrzanego W. K. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 14 dni od dnia zatrzymania w związku z prowadzonym przeciwko niemu przez Prokuraturę Okręgową w Bielsku-Białej śledztwem o sygn. akt V Ds. 71/12. Nadto postanowieniem prokuratora Prokuratury Okręgowej w Bielsku-Białej z dnia 9 grudnia 2014 roku, sygn. akt V Ds. 71/12, zarządzono poszukiwanie podejrzanego listem gończym. Taka sytuacja procesowa, zdaniem Sądu Okręgowego, wykluczała możliwość wydania wobec podejrzanego listu żelaznego. Sąd meriti stanął bowiem na stanowisku, podzielając pogląd zaprezentowany w postanowieniu tut. Sądu Apelacyjnego z dnia 2 kwietnia 2014 roku, sygn. akt II AKz 190/14, że środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania jest środkiem konkurencyjnym wobec listu żelaznego i tak długo, jak wobec podejrzanego jest stosowany środek o charakterze izolacyjnym, w sprawie występuje przeszkoda w postaci braku możliwości zastosowania instytucji listu żelaznego.

Sąd Apelacyjny, w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, wyżej zaprezentowanego stanowiska nie podziela i, mając świadomość, iż dotychczasowe orzecznictwo sądów prezentuje koncepcje odmienne, wyraża pogląd, że istniejący stan normatywny nie wyklucza możliwości zastosowania instytucji listu żelaznego, w sytuacji uprzedniego wydania postanowienia w przedmiocie zastosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego, o ile oczywiście środek ten nie jest wykonywany w chwili procedowania w przedmiocie wydania listu żelaznego.

Analiza dotychczasowych poglądów doktryny i orzecznictwa sądowego prowadzi do wniosku, iż list żelazny, postrzegany jako gwarancja odpowiadania z wolnej stopy, nie jest dopuszczalny w sytuacji wydania postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, co ma miejsce zazwyczaj w przypadku ukrywania się zbiegłego sprawcy poza granicami kraju. Tymczasem wydanie listu żelaznego, będącego specyficznym środkiem przymusu procesowego, zmierzającym do zapewnienia stawiennictwa podejrzanego (oskarżonego) w toku postępowania, w przypadku wywiązywania się przez niego z obowiązków, o których mowa w art. 282 § 1 pkt 1-3 k.p.k., może przecież w konsekwencji prowadzić do uchylenia tymczasowego aresztowania.

Wskazać w tym miejscu należy, iż przepisy obecnie obowiązującego kodeksu postępowania karnego, *ex definitione* nie przesądzają o niedopuszczalności równoległego stosowania obu tych instytucji, o ile wykonywana jest wyłącznie jedna z nich. Łącznemu ich stosowaniu nie sprzeciwia się również *ratio legis* rozdziału 30 kodeksu postępowania karnego. Istotą listu żelaznego, odwołującego się historycznie do instytucji tzw. glejtu, jest przecież zapewnienie podejrzanemu (oskarżonemu) przebywania na wolności, aż do prawomocnego ukończenia postępowania karnego, jeżeli spełni określone w ustawie warunki, względnie odwołania listu żelaznego. Oczywiście przy tym pozostaje, iż motywacją do wystąpienia z wnioskiem o wydanie owej gwarancji jest realna, a nie czysto hipotetyczna, obawa pozbawienia wolności, która w sposób pełny materializuje się przecież dopiero w momencie wydania postanowienia o tymczasowym aresztowaniu. Oceniając przepisy obowiązującego k.p.k. dotyczące stosowania tymczasowego aresztowania i listu żelaznego oraz konfiguracje procesowe, w których może dojść do ich zbiegu, dopuszczalne jest twierdzenie, iż zastosowanie listu żelaznego rodzi skutek w postaci „zawieszenia” (wstrzymania) wykonania postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, bez konieczności jego uchylenia. Po wydaniu listu żelaznego nie jest bowiem dopuszczalne pozbawienie wolności w jakiegokolwiek formie, np. w wyniku zatrzymania (art. 244 § 1 k.p.k.), czy zarządzenia zatrzymania i przymusowego doprowadzenia (art. 247 § 1 k.p.k.). Podejrzanym (oskarżonym) w postępowaniu, w którym wydano list żelazny, ma odpowiadać z wolnej stopy, co oznacza, że sąd nie zastosuje wobec niego tymczasowego aresztowania, a w przypadku uprzedniego wydania postanowienia w tym przedmiocie, wstrzymane zostanie jego wykonanie. W poglądach doktryny uznaje się przecież, że skutek wydania listu żelaznego zostaje zachowany, a niekiedy nawet wzmocniona, zasada legalizmu. Pozwala on bowiem na skuteczne przeprowadzenie postępowania, które to w razie nieposłużenia się tą instytucją mogłoby wcale nie zostać przeprowadzone. Zgodnie bowiem z treścią art. 22 § 1 k.p.k. nieobecność podejrzanego w sytuacjach, gdy jego udział jest obligatoryjny, skutkuje zawieszeniem postępowania. Od strony funkcjonalnej, łatwo zauważyć,

że w przeważającej większości spraw, zwłaszcza prowadzonych na etapie postępowania przygotowawczego, list żelazny może stanowić instytucję pomocną dla skutecznego przeprowadzenia procesu karnego, stanowiąc jednocześnie instrument sprzyjający eliminacji przewlekłości postępowań. Gdyby zatem, kierując się dotychczas wyrażanymi poglądami, ograniczyć dopuszczalność wydania listu żelaznego jedynie do tych sytuacji, w których wobec podejrzanego (oskarżonego) nie zastosowano izolacyjnego środka zapobiegawczego, możliwość procesowego wykorzystania instytucji listu żelaznego zostałaby ograniczona do przypadków marginalnych, tj. spraw o niewielkim ciężarze gatunkowym, gdzie prawdopodobieństwo zastosowania tymczasowego aresztowania nie jest znaczne, a świadomość prawna i zapobiegliwość ewentualnego sprawcy bardzo daleko idąca. W pozostałych przypadkach sytuacja procesowa nakładałaby na podejrzanego (oskarżonego) i jego obrońcę konieczność przeprowadzenia skutecznych pertraktacji procesowych z organem dysponującym tymczasowo aresztowanym w celu uchylenia postanowienia o zastosowaniu tego izolacyjnego środka zapobiegawczego. Ponadto wydaje się, iż przyjęcie tej koncepcji tj. „związania” sądu procedującego w przedmiocie listu żelaznego stanowiskiem innego organu procesowego (sądu czy też prokuratora) w przedmiocie braku podstaw do uchylenia tymczasowego aresztowania należy ocenić jako zbyt daleko idące, gdyż prowadziłoby w istocie do naruszenia zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu (art. 8 § 1 k.p.k.). W tej zaś sytuacji instytucja listu żelaznego znalazłaby zastosowanie jedynie sporadycznie, co aktualnie ma właśnie miejsce. Przyjęcie koncepcji, skutkującej dopuszczalnością stosowania listu żelaznego w szerszym niż obecnie zakresie, pozwoliłoby, w zależności od konkretnej konfiguracji procesowej, na ograniczenie stosowania instytucji tymczasowego aresztowania w sprawach, w których przeważającym jego powodem jest konieczność wykonania określonych czynności procesowych, w których udział podejrzanego (oskarżonego) przebywającego za granicą jest niezbędny. Zaproponowana wykładnia przepisów pozwoliłaby zatem na pełniejsze zrealizowanie zasady proporcjonalności, o której mowa w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz art. 5 ust. 4 TUE, którą państwa członkowskie mają obowiązek stosować, zarówno podczas procesu implementacji i stosowania prawa unijnego, ale w ujęciu szerszym, również w związku ze stosowaniem prawa krajowego.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, wydanie postanowienia o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu wniosku o wydanie listu żelaznego, o ile oczywiście w sprawie zaistnieją przesłanki merytoryczne warunkujące zastosowanie tej instytucji, a tymczasowe aresztowanie nie jest jeszcze wykonywane.

Mając na uwadze powyższe uznać należy, iż wniosek obrońcy w przedmiocie wydania listu żelaznego odpowiada warunkom formalnym, a tym samym wymaga on merytorycznego rozpoznania. Z tego też względu zaskarżone postanowienie należało uchylić, a sprawę przekazać sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd meriti winien sprawdzić wszystkie okoliczności faktyczne, istotne z punktu widzenia rozstrzyganej kwestii, przy szczególnym uwzględnieniu stanu zaawansowania sprawy, jak również charakteru i ciężaru stawianych podejrzanemu zarzutów. W tym aspekcie należy zatem rozważyć, czy zastosowanie listu żelaznego nie ułatwi prowadzenia dalszego postępowania, jednocześnie mając w polu widzenia to, że istotą tej instytucji jest zapewnienie podejrzanemu przebywania na wolności, aż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego lub też odwołania listu żelaznego.

W tym miejscu należy poczynić należy kilka uwag o charakterze praktycznym, gdyż oczywistym pozostaje, iż wydając list żelazny sąd a quo nie jest władny w przedmiocie wypowiedzenia się, co do zasadności dalszego stosowania tymczasowego aresztowania, ani tym bardziej do jego uchylenia. W takiej sytuacji, o ile sąd meriti ponownie rozpoznający sprawę uznałby, iż wniosek obrońcy o wydanie listu żelaznego zasługuje na uwzględnienie, winien przesłać odpis zapadłego w tym przedmiocie orzeczenia do Sądu Rejonowego, który zastosował wobec podejrzanego W. K. areszt tymczasowy, celem podjęcia przez tenże sąd decyzji procesowej o wstrzymaniu wykonania postanowienia o zastosowaniu tego środka zapobiegawczego - stosownie do treści art. 9 § 3 k.k.w., a następnie wycofania związanej z tym dokumentacji wykonawczej oraz prokuratorowi w celu odwołania poszukiwań listem gończym. Omawiane rozwiązanie ma również ten skutek, iż niedochowanie przez stronę warunków wydania listu żelaznego skutkować będzie jego odwołaniem, a po wydaniu postanowienia w trybie art. 282 § 2 k.p.k., nie będzie konieczności ponownego

procedowania w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania (które nie zostało przecież uchylone), a wyłącznie podjęcie działań w kierunku jego wykonania.

W związku z powyższym, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

ZARZĄDZENIE

- odpis postanowienia doręczyć podejrzanemu i jego obrońcy,